

राज्यातील आरोग्य संस्थांमध्ये प्रयोगशाळा चाचण्यांसाठी बांधा-वापर-हस्तांतरित करा या तत्वावर महाराष्ट्र एकात्मिक व्यवस्थापन निदान पध्दती मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. (भारत सरकारचा उपक्रम) यांच्याकडून सुरु करण्यास मान्यता देण्याबाबत..

**महाराष्ट्र शासन**  
**सार्वजनिक आरोग्य विभाग**  
**शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-१०२४/प्र.क्र.४७४/आरोग्य -७**  
१० वा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय संकूल इमारत,  
नवीन मंत्रालय, मुंबई - ४००००९.  
दिनांक : १० ऑक्टोबर, २०२४.

**वाचा :-**

Dy. Vice President, मे.एच.एल.एल. लाईफ लि. (भारत सरकारचा उपक्रम) यांचा दिनांक १८.०९.२०२४ चा मा.अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांना सादर केलेला प्रस्ताव.

**प्रस्तावना :-**

मे. एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. ही कंपनी भारत सरकारच्या आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण, मंत्रालयाच्या अंतर्गत सार्वजनिक उपक्रम म्हणून गेल्या ७ वर्षांपासून राज्यासाठी मोफत प्रयोगशाळा निदान सेवा यशस्वीपणे राबवित आहे. या कालावधीत सदर कंपनीने ५८ दशलक्षाहून अधिक रुग्णांना सेवा दिलेली आहे. या संदर्भातील करार दि.३१ ऑगस्ट २०२८ पर्यंत कार्यरत आहे. मे.एच.एल.एल.लाईफ केअर लि. या भारत सरकारच्या सार्वजनिक क्षेत्रातील कंपनीने राज्यामध्ये बांधा- वापरा- हस्तांतरित करा या तत्वावर महाराष्ट्र एकात्मिक निदान व्यवस्थापन पध्दती सुरु करण्याबाबत प्रस्ताव सादर केलेला आहे. सदर प्रस्तावामध्ये मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. (भारत सरकारचा उपक्रम) यांनी राज्यामध्ये राज्य संदर्भ प्रयोगशाळा -१, अपेक्स लॅब-२, प्रादेशिक प्रयोगशाळा-८, जिल्हास्तरीय प्रयोगशाळा-७५ व ग्रामीण रुग्णालयस्तरावरील प्रयोगशाळा-४५० अशा एकुण ५३६ प्रयोगशाळा बांधा-वापरा- हस्तांतरित करा या तत्वावर सुरु करण्यासाठी मंजुरी देण्याबाबत शासनास प्रस्ताव सादर केलेला आहे. सदर प्रस्तावामधील ५३६ विविध प्रकारच्या प्रयोगशाळा सुरु करण्यासाठी अंदाजित रु.८५३.०० कोटी इतका खर्च प्रस्तावित केलेला आहे. मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. ही कंपनी (भारत सरकारचा उपक्रम) राज्यामध्ये सुरु करावयाच्या विविध प्रकारच्या ५३६ प्रयोगशाळांचे बांधकाम, साधन सामुग्री, यंत्रसामुग्री तसेच मनुष्यबळासह रु.८५३.०० कोटी इतकी गुंतवणूक करू इच्छित आहे. केंद्र शासनाच्या नीति आयोगाने असंसर्गजन्य रोगासंदर्भात Public Private Partnership संदर्भात मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. त्यामधील परिच्छेद क्र.५ मधील ५-८ मध्ये NCD रोगासंदर्भात BOT

Model करण्यासंदर्भात दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनेमध्ये सदर पीपीपी तत्वावरील योजना ३० वर्ष (३१ ऑगस्ट, २०५८) व अधिक कालावधीपर्यंत सुरु राहील असे नमूद केलेले आहे. सदर गुंतवणूक केल्यानंतर राज्यामध्ये महाराष्ट्र एकात्मिक निदान व्यवस्थापन पद्धती सुरु झाल्यानंतर ०१ सप्टेंबर, २०२८ पासून सदर कंपनी ३० वर्ष सदर पद्धती सुरु ठेवेल. तसेच, सन २०१७ मध्ये निविदा प्रक्रिया राबविलेल्या निविदेतील दराप्रमाणे सद्या चालू असलेला करार दि.३१ ऑगस्ट २०२८ पर्यंत व ०१/०९/२०२८ पासून ३० वर्ष (३१ ऑगस्ट, २०५८) मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. कंपनी (भारत सरकारचा उपक्रम) सेवा देण्यास तयार आहे. महाराष्ट्र एकात्मिक निदान व्यवस्थापन पद्धत या प्रकल्पामध्ये संपूर्ण भांडवली खर्च व गुंतवणूक मे. एच.एल.एल लाईफ केअर लि. कंपनी (भारत सरकारचा उपक्रम) करणार असल्याने पायाभुत सुविधांवर शासनाकडून कुठलाही खर्च अपेक्षित नाही. मे एचएलएल लाईफ केअर लि. (भारत सरकारचा उपक्रम) ही कंपनी ३० वर्षांच्या कालावधीनंतर इमारती, साधनसामुग्री व यंत्रसामुग्री विनामुल्य सार्वजनिक आरोग्य विभागास हस्तांतरीत करेल. या मध्ये मनुष्यबळ वर्ग होणार नाही. स्थावर, जंगम व वैद्यकीय सोई सुविधा करीता कोणत्याही खर्चाची प्रतिपुर्ती सार्वजनिक आरोग्य विभागाकडून मे. एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. (भारत सरकारचा उपक्रम) यांना होणार नाही. तरी, मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. (भारत सरकारचा उपक्रम) या केंद्र शासनाच्या सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमाकडून राज्यातील प्रयोगशाळा चाचण्यांसाठी महाराष्ट्र एकात्मिक व्यवस्थापन निदान पद्धती बांधा-वापरा-हस्तांतरीत करा या तत्वावर सुरु करण्यासाठी मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

### शासन निर्णय :-

मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. (भारत सरकारचा उपक्रम) या केंद्र शासनाच्या सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रमाकडून राज्यातील आरोग्य संस्थांमध्ये प्रयोगशाळा चाचण्यांसाठी महाराष्ट्र एकात्मिक व्यवस्थापन निदान पद्धती बांधा-वापरा-हस्तांतरीत करा या तत्वावर सुरु करण्यास खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे.

- १) राज्यातील आरोग्य संस्थांमध्ये राज्य संदर्भ प्रयोगशाळा -१, अपेक्स लॅब-२, प्रादेशिक प्रयोगशाळा-८, जिल्हास्तरीय प्रयोगशाळा-७५ व ग्रामीण रुग्णालयस्तरावरील प्रयोगशाळा-४५० अशा एकूण ५३६ प्रयोगशाळा बांधा-वापरा-हस्तांतरीत करा या तत्वावर सुरु करण्यासाठी आवश्यक असलेली जमिन, पाणीपुरवठा, वीज पुरवठा संबंधित आरोग्य संस्थेने उपलब्ध करून द्यावा. तथापि, पाणीपुरवठ्याची व वीज पुरवठ्याची देयके संबंधित कंपनीने स्वतः अदा करावीत.
- २) राज्यातील आरोग्य संस्थांमध्ये राज्य संदर्भ प्रयोगशाळा -१, अपेक्स लॅब-२, प्रादेशिक प्रयोगशाळा-८, जिल्हास्तरीय प्रयोगशाळा-७५ व ग्रामीण रुग्णालयस्तरावरील प्रयोगशाळा-४५० अशा एकूण ५३६ प्रयोगशाळा बांधा-वापरा-हस्तांतरीत करा या तत्वावर सुरु

करण्यासाठी आवश्यक असणारा निधी, साधनसामुग्री, यंत्रसामुग्री व मनुष्यबळ याबाबींवरील खर्च मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. ही कंपनी स्वतः करेल.

- ३) राज्यातील आरोग्य संस्थांमध्ये राज्य संदर्भ प्रयोगशाळा -१, अपेक्स लॅब-२, प्रादेशिक प्रयोगशाळा-८, जिल्हास्तरीय प्रयोगशाळा-७५ व ग्रामीण रुग्णालयस्तरावरील प्रयोगशाळा-४५० अशा एकूण ५३६ प्रयोगशाळा बांधा-वापरा-हस्तांतरीत करा या तत्वावर मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. ही कंपनी करारनामा केल्यापासून ३१ ऑगस्ट, २०५८ पर्यंत सदरची सेवा सदर कंपनी अखंडपणे चालू ठेवेल.
- ४) मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. या कंपनीसोबत सन २०१७ मध्ये निविदा प्रक्रिया राबवून उपलब्ध झालेल्या दराप्रमाणे सेवा देईल.
- ५) मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. ही कंपनी ३० वर्षांच्या कालावधीनंतर इमारती, साधनसामुग्री व यंत्रसामुग्री विनामुल्य सार्वजनिक आरोग्य विभागास हस्तांतरीत करेल. यामध्ये मनुष्यबळ वर्ग होणार नाही. स्थावर, जंगम व वैद्यकीय सोयी सुविधा करीता कोणत्याही खर्चाची प्रतिपूर्ती सार्वजनिक आरोग्य विभागाकडून सदर कंपनीस करण्यात येणार नाही.
- ६) महाराष्ट्र एकात्मिक निदान व्यवस्थापन चाचणी पध्दतीचे अंमलबजावणीसाठी मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. सर्व भांडवली गुंतवणूक करेल आणि Maharashtra Integrated Diagnostic Management System (MIDMS) प्रकल्प कालावधीत सर्व परिचालन खर्च स्वतः करेल. मे. एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. सप्टेंबर २०२८ पासून अतिरिक्त ३० वर्षांसाठी विद्यमान कराराच्या व्यावसायिक दरानुसार चाचणी सेवा ऑफर करेल. सूचीतील विद्यमान चाचण्यांव्यतिरिक्त, सार्वजनिक आरोग्य विभागाने कराराच्या काळात इतर कोणत्याही नवीन चाचण्या प्रस्तावित केल्या असल्यास, मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. त्या चाचण्या CGHS मुंबई दरांनुसार करेल. तसेच, ऑगस्ट, २०५८ पर्यंत आवश्यक असलेल्या चाचण्यांच्या सेवा मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. यांच्या कडून करून घेणे बंधनकारक राहील.
- ७) मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. ही कंपनी महाराष्ट्र एकात्मिक निदान व्यवस्थापन चाचणी पध्दती पुढीलप्रमाणे दोन टप्प्यात सुरु करेल.
  - **पहिला टप्पा:-** इमारत टप्पा (४ वर्षे) या टप्प्यात, मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. विविध सार्वजनिक आरोग्य सुविधांवरील प्रस्तावात नमूद केलेल्या प्रयोगशाळांच्या विविध श्रेणींसाठी नागरी/पायाभूत सुविधा उभारणी/ पुनरुज्जीवन/ बदल/ आंतरिक फर्निचरिंग/सुसज्ज इत्यादी कामे करेल. सदरचा टप्पा मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. यांच्याशी यापूर्वी झालेल्या व सद्या चालू असलेल्या सेवा करारानुसार दि.३१ ऑगस्ट २०२८ पर्यंत पूर्ण करावा. जसेजसे पहिल्या टप्प्यातील

प्रयोगशाळांचे उभारणी पूर्ण होईल तसतशे त्या संस्थेसाठी त्या दिवसापासून MIDMS प्रकल्प लागू राहील.

➤ **दुसरा टप्पा:** - अंमलबजावणीचा टप्पा- प्रयोगशाळा आणि चाचणी सेवांची सुरुवात जसजशी पहिल्या टप्प्यातील प्रयोगशाळांचे उभारणी पूर्ण होईल तसतसे MIDMS प्रकल्प लागू राहील. प्रयोगशाळा सेवा प्रकल्पासाठी मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. द्वारे संचालित विद्यमान प्रयोगशाळांमधून प्रयोगशाळा निदान सेवा दिनांक ३१/०८/२०५८ पर्यंत अखंडीतपणे सुरू राहतील.

- ८) मे.एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. या कंपनीने नमुद केलेल्या लॅबच्या संख्या आयुक्त (आरोग्य सेवा) यांनी तपासून घ्याव्यात. तसेच जिल्हास्तरावर द्विरुक्ती होऊ नये याची दक्षता घ्यावी.
- ९) संपूर्ण प्रयोगशाळा मे. एच.एल.एल. लाईफ केअर लि. कंपनीने ३१ ऑगस्ट २०२८ पर्यंत पूर्णपणे कार्यान्वीत कराव्यात.

०२. उपरोक्त अनुक्रमांक १ ते ९ येथील अटींची पूर्तता व कार्यवाही नियमानुसार व आवश्यकतेनुसार आहे हे सुनिश्चित करण्याची जबाबदारी आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई व संबंधित कार्यक्रम प्रमुख यांची राहिल.

०३. शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.विअप्र २०१३/प्र.क्र.३०/भाग-२/२०१३/विनिमय, दिनांक १७.०४.२०१५ सोबतच्या परिशिष्टातील वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८, भाग पहिला, उपविभाग-२ मधील अ.क्र.४, नियम क्र.७ अन्वये अवजारे, किरकोळ साधन सामुग्री आणि उपक्रम संच विकत घेण्यास मंजूरी देण्यासाठी प्रशासनिक विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार सदर शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

०४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४१०१०१९०७४१९३१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(राजेंद्र वि. कुडले)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१. आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई,
२. संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई व पुणे.

३. संचालक (वित्त व लेखा), राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई,
४. अतिरिक्त संचालक, राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पुणे,
५. सर्व सहसंचालक ( आरोग्य सेवा आयुक्तालयामार्फत )
६. सहसंचालक (रुग्णालये),मुंबई,
७. उपसंचालक, सर्व मंडळ कार्यालये,
८. सर्व जिल्हा शल्य चिकित्सक (FWB मार्फत)
- १० जिल्हा आरोग्य अधिकारी (FWB मार्फत)
- ११ निवड नस्ती (आरोग्य-७ कार्यासन )